

BŰN ÉS BŰNHŐDÉS 1972

(Dosztojevskij gyerekmesét Irt)

K. úr ott ült a bőrfoteljében, és nézte az izgatott fiatalembert:

— Nagy megtiszteltetés számomra, uram, hogy találkozhattam önnel — mormolta zavartan a fiú.

K. úr komor, nyugodt arcán mosoly suhant át. Nem, nem mosoly volt, csak az arcizmok rándulása. A szeme nem nevetett, hideg, kifejezéstelen volt a tekintete, de mégsem üres.

— Ön igen elfoglalt, gazdag ember... nagy népszerűségnek örvend... Nem tudom, minek köszönhetem a szerencsémet, hogy meghívott...

— Lassan, fiatal barátom, mindennek eljön az ideje... Az előbb azt mondta, igen elfoglalt, gazdag ember vagyok, ez igaz, de én nem vagyok »ember« a szó klasszikus értelmében, én észlény vagyok.

— De hisz a kettő együtt jár!

— Nem, barátom. Az észlény több, mint ember. Az ember érez, az észlény gondolkodik. Itt az óriási különbség. Az ember társas lény, mert gyenge, én egyedül állok, s büszke vagyok rá.

Míg beszélt, hangja halk volt, végtelen nyugalmat árasztott. A szavakat lassan, egyenként ejtette, mintha már rég nem beszélt volna senkivel.

— A biológiai fejlődés nem állhatott meg az embernél. Túl gyenge, mert érzeleg, és ezáltal pusztulásra van ítélve. A gyengén a természet nem könyörül, ezt már, azt hiszem, Darwin is megírta annak idején, mikor a természetes kiválasztódással foglalkozott.

Itt elmosolyodott.

— Szeretet, szerelem, barátság, becsületesség — felnevetett —, ugyanolyan kifejezéstelenül, mint az előbb.

— De hiszen ezek a dolgok képezik az élet értelmét, nem lehet nélkülük élni... hisz ön akkor nem él... ön vegetál!

— Igen, nem »élek«, nem élek úgy, ahogy maguk elképzelik az életet. Én nem szeretek — én üzletelek. Nem vagyok szerelmes — nemi életet élek. Nem vagyok becsületes — nem kifizetődő. Nincsenek barátaim — magamnak élek... Nem, nem vagyok önimádó, csak nincs szükségem senkire.

— Az emberek azért vannak, hogy kihasználja őket az ész. Nem voltak gátlásaim az életben, egyszerűen nem voltam tekintettel senkire, így lettem azzá, aki vagyok. Csaltam, ha lehetett, loptam, becstelened-

tem... és nem félek a »nagy leszámolástól«. Ne szörnyülködjön, nem vagyok gonosztevő, csak gátlástalan.

— És a lelki nyugalom, a lelkiismeret... — borzongott meg a fiú.

— Ezen már rég túlestem: a lelkiismeret szava, önvád — badarságok. Meghasonlottam önmagammal, csak egy énem létezik, és nincsenek lelki vívódásaim. Nem harcolnak bennem érzelmek, kiölttem őket. Ha úgy tetszik, egyfajta gép vagyok... de megelégedett, gazdag gép. Vagy legyek ember? Legyek becsületes, s büszke magamra a szemétdombon? Legyek szerelmes? — Bánkódjam, érzelegyek, csöpögjek, esetleg ne írjak még verseket? Apropos, vers. Nem mondaná meg nekem, minek a művészet? Netalán jól lehet lakni egy Raffael-festménnyel? Tovább fogok élni, ha szabad időmben Bachot hallgatok? Túl sok a virág. Kevés a kukorica. Túl sok az őz. Kevés a disznó... Mondom, legyek becsületes? — Akkor velem tolnak ki, hön szeretett embertársaim. Az emberi lét elfolyik, és én inkább fényben, gazdagságban élem le. Az élet után csak a halál jön, és semmi más. Nincs semmiféle számadás, ítélőszék. Mindenképpen meghalok. Nem kap semmi elégtételt a jó, és nem bűnhődik a rossz. Ezért megcsaltam a barátom, eltüntettem azt, aki az utamba állt, s íme élek. Jó egészségnek örvendek...

Pár percre csend lett a szobában. A fiú nem tudott szóhoz jutni. Merőn bámulta az íróasztalon a nehezeknek használt bronzmedvét. K. úr is hallgatott, és egykedvűen nézett ki az ablakon. A nyírfák törzsei furcsán-fehéren suhogtak a szélben.

— Most pedig, ami magát illeti, fiatalember: sajnálom, de meg kell halnia.

Majd magyarázólag hozzáfűzte:

— Tán nem is tudja, de az ön birtokában egy olyan adat van, amely tönkretelhet engem. Még megboldogult anyja hagyta magára. Sikerült elrejtene, mielőtt megöltém. Ugyanis ő volt a titkárnőm. De rájött egy üzleti mesterkedésemre, fel akart jelenteni, szegény...

— Maga... maga, az én anyámat...

K. úrnak változatlan maradt az arca, csak a szemében ült valami hideg fény. Benyúlt az egyik fiókba.

— Sajnáltam az anyját, igazán jó nő volt. Igéző szemek, gyönyörű csípője, melle... igazán kapitális példány volt...

— Gazember! — üvöltött a fiú, és K. úrra vetette magát.

Egy dörrenés... a fiú ott feküdt a szőnyegen, s csodálkozó szemmel nézett valahova fölfelé. Szőke tincsei összeragadtak a vértől.

K. úr, úgy ültében megjegyezte:

— C-c-c, mondtam ugye, hogy veszélyesek az érzelmek. Pusztulásba kergetik az embert.

Majd felkelt, és odasétált a fiú teteméhez:

— Nem, barátom, nem oda fel, hanem oda le!

Azzal cipője hegyével megfordította a fiú testét. Majd megivott egy martinit, megsimogatta a bronzmedve vörhenyes szőrét, és feltárcsázta a rendőrséget.

Az újságban másnap ez állt:

»A köztisztelőben álló K. úr lakásába betört tegnap egy fiatalember, rátámadt a tulajdonosra, s így az kénytelen volt támadóját önvédelemből lelőni.«

— O —

K. úr aznap vadászni volt... az őzbak ott feküdt az avaron. K. úr megszólalt:

— Ez igen, kapitális példány.

És huncutkásan mosolygott.

KASZIBA ISTVÁN

INTOLERÁBILIS

*te tudod
azon szökések híve vagyok
miként azt csak
a mások érkezését megörökített
filmszalagok
visszafelé pörgetve képesek
mutatni
hűséggel*

*tudod
eddig faragott aprófáimból
kiégett szemeimből
hórihorgas villanyszámlámból
ennyi-annyi évemből*

elmém csalódottságát

*még abból hogy
hülye-nagy dolgokért
égettem magam hasztalan*

ÁLLÍTOM

*mottó: állítom én csak
tíz disznót
faltam fel
életemben*

*szokatlanul hatott rám
achilles esete
kit tudvalevő
medveagyvelővel
és oroszlánpecsenyével
tápláltak*

(ez is darvinizmus)